

Projekt

z dnia 10 listopada 2020 r.

Zatwierdzony przez .....

**UCHWAŁA NR .....
RADY MIEJSKIEJ MIKOŁOWA**

z dnia ..... 2020 r.

w sprawie przyjęcia lokalnego programu pomocy społecznej

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t. j. Dz.U. z 2020 r., poz. 713 z późn. zm.) w związku z art. 110 ust. 10 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t. j. Dz. U. z 2020 r., poz. 1876) na wniosek Burmistrza Mikołowa

**Rada Miejska Mikołowa
uchwała:**

- § 1. Przyjmuje się lokalny program pomocy społecznej pod nazwą „Program Aktywności Lokalnej dla Gminy Mikołów na lata 2021-2025” stanowiący załącznik nr 1 do niniejszej uchwały.
- § 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Mikołowa.
- § 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem 01 stycznia 2021 r.

Załącznik Nr 1 do uchwały Nr .....
Rady Miejskiej Mikołowa
z dnia.....2020 r.

PROGRAM AKTYWNOŚCI LOKALNEJ DLA GMINY MIKOŁÓW NA LATA 2021-2025

Spis treści

- I. WPROWADZENIE**
- II. CHARAKTERYSTYKA OBSZARU OBJĘTEGO WSPARCIEM**
- III. UZASADNIENIE REALIZACJI PROGRAMU**
- IV. CELE PROGRAMU**
- V. MIEJSCE I CZAS REALIZACJI PROGRAMU**
- VI. ZAŁOŻENIA PROGRAMU**
- VII. ODBIORCY PROGRAMU**
- VIII. METODY PRACY WYKORZYSTANE DO REALIZACJI PROGRAMU**
- IX. ZIDENTYFIKOWANE ZASOBY**
- X. KIERUNKI DZIAŁAŃ PLANOWANE W PROGRAMIE**
- XI. REZULTATY PROGRAMU AKTYWNOŚCI LOKALNEJ**
- XII. REALIZATORZY PROGRAMU**
- XIII. FINANSOWANIE PROGRAMÓW**
- XIV. MONITORING I EWALUACJA**

I. WPROWADZENIE

Zgodnie z art. 110 ust. 10 ustawy o pomocy społecznej, lokalne programy pomocy społecznej opracowuje oraz kieruje do wdrożenia rada gminy, biorąc pod uwagę zdiagnozowane potrzeby w zakresie pomocy społecznej. Zadania w ramach Programu ukierunkowane są na pracę z osobami i rodzinami, zmierzającą ku zmotywowaniu ich do podejmowania prób poprawy swojej sytuacji. Zgodnie z celem pomocy społecznej wynikającym z art. 3 ust. 2 ustawy o pomocy społecznej, Program pozwoli na realizację działań umożliwiających udzielanie osobom i rodzinom pomocy w odbudowywaniu i podtrzymywaniu umiejętności uczestnictwa w życiu społeczności lokalnej, w powrocie do pełnienia ról społecznych w miejscu zamieszkania lub miejscu pracy, w samoorganizowaniu się i podejmowaniu wspólnych inicjatyw i przedsięwzięć w zakresie aktywizacji zawodowej i społecznej.

Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu jest możliwe dzięki budowie systemu aktywnej integracji. Jednym z narzędzi służących realizacji działań na rzecz aktywizacji społecznej jest tworzenie i wdrażanie Programów Aktywności Lokalnej. Program Aktywności Lokalnej (zwany dalej PAL lub Program) to szereg działań realizowanych na rzecz aktywizacji społecznej i rozwiązywania problemów społeczności lokalnej. Działania te mają na celu udzielenie wsparcia ukierunkowanego na zwiększenie uczestnictwa mieszkańców w życiu społecznym, zwłaszcza grup zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz rozwój lokalnych inicjatyw na rzecz rozwiązywania problemów społecznych. Wykorzystanie kapitału ludzkiego, zasobów, potencjału, umiejętności i wiedzy, jaką dysponują zarówno indywidualne osoby, ale także społeczności, jako całość, pozwoli na wprowadzenie oczekiwanych zmian w otoczeniu. Umożliwi to wprowadzanie nowych rozwiązań wskazanych i akceptowanych przez członków społeczności, których dany problem dotyczy, co podniesie skuteczność i efektywność działań.

Nadrzędnym zadaniem pomocy społecznej jako instytucji polityki społecznej państwa jest umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Mikołowie podejmuje szereg działań zmierzających do podniesienia poziomu aktywności lokalnej społeczności, rozwiązywania jej problemów oraz zaspokajania potrzeb indywidualnych i zbiorowych przy aktywnym zaangażowaniu mieszkańców we współpracy z instytucjami, organizacjami działającymi na terenie Gminy. Wykorzystanie w realizacji lokalnej polityki społecznej Programu Aktywności Lokalnej umożliwi Ośrodkowi Pomocy Społecznej wypełniać aktywną rolę inicjatora, koordynatora i animatora środowisk lokalnych. Skuteczna pomoc powinna podnosić jakość życia jednostki ale również jej rodziny i najbliższego otoczenia, dlatego też ważną rolę odgrywają działania skierowane na łączenie reintegracji zawodowej ze społeczną.

Celem głównym Programu jest realizowanie polityki integracji społecznej poprzez aktywizowanie lokalnej społeczności Gminy Mikołów ze szczególnym uwzględnieniem środowisk zagrożonych wykluczeniem społecznym i tym samym przeciwdziałanie zjawisku wykluczenia społecznego.

Program jest kierowany zarówno do osób funkcjonujących w ramach konkretnego środowiska jak i członków danej społeczności. Działania w ramach Programu można zatem adresować do mieszkańców np.: sołectwa, osiedla, ale także do określonej grupy zawodowej, społecznej czy sąsiedzkiej. Założenia niniejszego Programu wynikają z analizy problemów społecznych występujących na terenie Gminy Mikołów. W ramach Programu przewiduje się zastosowanie środowiskowej pracy socjalnej, instrumentów aktywnej integracji (aktywizacji zawodowej, społecznej, edukacyjnej i zdrowotnej) oraz działań o charakterze środowiskowym. Ważnym elementem w tym zakresie jest budowanie zintegrowanych społeczności, w których każda osoba i rodzina będzie mogła realizować swoje plany i aspiracje życiowe, a w trudnych sytuacjach uzyskiwać niezbędną pomoc i wsparcie ze strony wspólnoty oraz działających w jej ramach instytucji i organizacji. Program Aktywności Lokalnej kładzie nacisk na aspekt samopomocowy, którego idea polega na wyzwoleniu i wykorzystaniu wewnętrznych zasobów oraz kompetencji osób, grup i społeczności lokalnych, natomiast siły zewnętrzne (władze samorządowe) winny wspierać i wzmacniać ten potencjał oraz tworzyć warunki sprzyjające jego rozwojowi. Program winien służyć wzmacnianiu spójności społecznej i terytorialnej na rzecz zrównoważonego rozwoju społecznego. Jest jednym z instrumentów aktywnej integracji wykorzystywanym w pracy metodą Centrum Aktywności Lokalnej, w tym także przy realizacji projektów dofinansowywanych ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego. Tworzenie sieci pomocy wydaje się być elementem niezbędnym z uwagi na rozwój cywilizacji, który generuje grupę osób mającą trudność w funkcjonowaniu w strukturach społecznych. Wsparcie samoorganizacji społeczności lokalnej, budowanie i wzmacnianie obywatelskiej świadomości pozwoli na zbudowanie zintegrowanej społeczności.

Niniejszy Program, który obejmuje okres lat 2021 – 2025 realizowany będzie w kolejnych latach poprzez programy aktywności lokalnej wykonywane w poszczególnych obszarach Gminy Mikołów.

II. CHARAKTERYSTYKA OBSZARU OBJĘTEGO WSPARCIEM

W obrębie Gminy Mikołów znajduje się pięć sołectw – Bujaków, Borowa Wieś, Mokre, Paniowy i Śmiłowice. Mikołów ma również jedną dzielnicę – Kamionkę. Miasto położone jest na Wyżynie Śląskiej, w dolinie rzeki Jamny, graniczy bezpośrednio od wschodu z Katowicami, od południa z Tychami, gminą Wyry, Łaziskami Górnymi i Orzeszem, od zachodu z gminą Ornontowice i gminą Gierałtówice, a od północy z Rudą Śląską. W 2019 roku Mikołów zamieszkiwało ogółem 39 431 mieszkańców, w tym 18 818 mężczyzn i 20 613 kobiet. W Powiatowym Urzędzie Pracy w Mikołowie na dzień 31 grudnia 2019 roku zarejestrowanych bezrobotnych z Gminy Mikołów było ogółem 441 (1129 w całym powiecie), w tym kobiet 268, z prawem do zasiłku 73.

Pomoc społeczna jest zespołem działań mających na celu wspomaganie osób i rodzin w przewycięzaniu trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać wykorzystując własne środki, możliwości i uprawnienia. Dane statystyczne Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Mikołowie za rok 2019 wskazują, że pomocą społeczną objęto 607 rodzin tj. 1032 osób będących członkami tych rodzin. Najczęstszym powodem przyznania pomocy było: długotrwała lub ciężka choroba – 371 rodzin, niepełnosprawność - 219 rodzin, ubóstwo - 182 rodziny, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego – 126 rodzin, bezrobocie – 118 rodzin. Dane statystyczne za pierwsze półrocze 2020 roku wskazują, że liczba rodzin, którym przyznano decyzją świadczenia wynosi 402 (643 osoby w tych rodzinach). W tym czasie pomocy udzielono m.in. z następujących powodów: długotrwała lub ciężka choroba – 276 rodzin, niepełnosprawność - 166 rodzin, ubóstwo – 152 rodziny, bezrobocie 102 rodzin, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego – 95 rodzin.

Zjawisko wykluczenia społecznego, które silnie związane jest z ubóstwem i bezrobociem to jeden z najpoważniejszych problemów współczesnego świata, co widoczne jest w szczególności pracując w ośrodkach pomocy społecznej. Najczęściej jest definiowane jako nieuczestniczenie lub brak możliwości uczestniczenia w ważnych aspektach życia zbiorowego, które są charakterystyczne dla danego społeczeństwa. Wykluczenie społeczne negatywnie wpływa na jakość kapitału ludzkiego, ogranicza aktywność, niekorzystanie wpływa na innowacyjność, jednym słowem negatywnie wpływa na funkcjonowanie osób, rodzin, grup, całych społeczności, a w konsekwencji całego państwa. Jego konsekwencje rzutują na jakość życia i integrację mieszkańców. Czynniki prowadzące do społecznego wykluczenia to: ubóstwo, powielanie negatywnych wzorców, niski status rodziny, niedostosowanie do dominujących w społeczeństwie wzorów zachowań. Sprzyja to wytworzeniu się postaw roszczeniowych, uzależnienia od instytucji pomocowej. Osoby i rodziny wykazujące problemy wymagają indywidualnej pomocy i wsparcia. Zidentyfikowane podstawowe problemy Gminy w obszarze integracji i aktywności społecznej to: niska świadomość o potrzebie aktywności społecznej, brak zaufania, niskie poczucie solidarności, niewystarczająca liczba liderów lokalnych.

III. UZASADNIENIE REALIZACJI PROGRAMU

Wzmacnianie społeczności lokalnych jest procesem długotrwałym, podzielonym na wiele etapów. Na rozwój wspólnot lokalnych wpływ może mieć wiele czynników, takich jak cechy osobowości liderów, tradycje rodzinne czy lokalne, okoliczności i wydarzenia zewnętrzne, często nagłe, które powodują integrację lub podział danej społeczności. Program Aktywności Lokalnej zakłada wspólne działania lokalnych podmiotów na rzecz pobudzenia potencjału grup oraz społeczności, włączenia ich w życie społeczne, w tym także powrót na rynek pracy.

Członkowie lokalnej społeczności, między którymi wytworzyły się sąsiedzkie więzi, zaczynają dostrzegać lokalne potrzeby. Samo przywiązanie do terytorium nie stanowi jednak wystarczającego warunku istnienia lokalnej wspólnoty.

Niniejszy Program Aktywności Lokalnej stanowi uszczegółowienie i jest zgodny z założeniami następujących dokumentów:

Dokumenty krajowe:

- Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030 – zwraca uwagę na współpracę w zakresie lokalnym, akcentuje kapitał społeczny, wskazuje, że „samorządy powinny poprawić mechanizmy komunikacji z mieszkańcami oraz zagwarantować partycypacyjny sposób wypracowywania strategii realizacji usług dostosowanych do potrzeb i oczekiwań mieszkańców”.

Dokumenty regionalne:

- Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2020+” - Strategia zgodnie z zaleceniami krajowej polityki rozwoju pogłębia podejście terytorialne do zagadnienia rozwoju województwa, ponadto stanowi plan samorządu województwa określający wizję rozwoju, cele oraz główne sposoby ich osiągnięcia w kontekście występujących uwarunkowań w perspektywie 2020 roku. Aktualnie zakończyły się konsultacje w związku z pracami nad Strategią Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030”.

Dokumenty lokalne:

- Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Mikołów na lata 2019-2024 - ma na celu podniesienie jakości życia mieszkańców oraz aktywnego jej uczestnictwa w kooperacji z instytucjami i stowarzyszeniami w oparciu o różnego rodzaju programy. Głównym zadaniem strategii jest wyrównanie szans społecznych mieszkańców Gminy dzięki efektywnej współpracy wszystkich partnerów działających w obszarze polityki społecznej.

W powyższych dokumentach ważnym elementem jest budowanie zintegrowanych społeczności, gdzie osoby i rodziny będą mogły realizować swoje plany i aspiracje życiowe, a w przypadku trudności uzyskać pomoc ze strony wspólnoty oraz instytucji. Priorytetowe działania przeciwdziałające wykluczeniu społecznemu zgodnie z w/w dokumentami powinny być ukierunkowane na:

- promocję działań prospołecznych,
- wspieranie różnych form aktywizacji zawodowej, edukacyjnej, zdrowotnej i społecznej mieszkańców gminy, w szczególności klientów pomocy społecznej,
- wspieranie lokalnych inicjatyw obywatelskich,
- zwiększenie aktywności lokalnych instytucji i organizacji oraz podejmowanie przez nie współpracy na rzecz rozwiązywania lokalnych problemów,
- wspieranie rozwoju podmiotów gospodarki społecznej.

Prezentowany Program Aktywności Lokalnej jest zgodny z podstawowymi zasadami życia społecznego takimi, jak:

- zasada samopomocy – przejawia się w istnieniu i rozwoju pomocy wzajemnej ludzi zmagających się z podobnymi problemami życiowymi,
- zasada pomocniczości – wsparcie jednostki przez różne instytucje społeczne, gdy samodzielnie nie jest w stanie zaspokoić swoich potrzeb, gdzie w pierwszej kolejności pomoc powinna pochodzić od rodziny, a następnie od społeczności lokalnej, a na końcu od państwa,
- zasada partycypacji – wyraża się w zapewnieniu poszczególnym jednostkom pełnej realizacji swoich ról społecznych, natomiast poszczególnym grupom pozwala zająć równoprawne z innymi miejsce w społeczeństwie,
- zasada samorządności – gwarantuje jednostkom i grupom prawo do aktywnego udziału w istniejących instytucjach społecznych oraz do tworzenia nowych instytucji w celu skuteczniejszego zaspokojenia potrzeb i realizacji interesów,
- zasada dobra wspólnego – przejawia się w działaniach władz publicznych, które uwzględniają korzyści i interesy wszystkich obywateli oraz polegają na poszukiwaniu kompromisów tam, gdzie interesy są sprzeczne,
- zasada wielosektorowości – równoczesne funkcjonowanie publicznych podmiotów polityki społecznej, organizacji pozarządowych i instytucji rynkowych, które dostarczają środków i usług służących zaspokajaniu potrzeb społeczeństwa.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Mikołowie wychodząc naprzeciw osobom i rodzinom borykającym się z problemami społecznymi widzi konieczność poszukiwania nowych rozwiązań pozamaterialnych form pomocy. Istotne jest, aby rodziny borykające się z marginalizacją społeczną zostały objęte kompleksowym wsparciem. Realizacja Programu Aktywności Lokalnej umożliwi wprowadzenie

nowych rozwiązań, które podniosą skuteczność i efektywność działań, wykorzystanie kapitału ludzkiego, potencjału jakim dysponują osoby, rodziny, jak i społeczność jako grupa. Narzędzie w postaci powyższego Programu w bieżącej działalności Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Mikołowie stanowić będzie podstawę prowadzenia nowoczesnej polityki społecznej na szczeblu lokalnym. Natomiast dla beneficjenta realizującego projekty współfinansowane ze środków Unii Europejskiej da możliwość rozwoju form aktywnej integracji. Jednocześnie należy wskazać, że poza uzasadnieniem teoretycznym, wynikających z dokumentów i przepisów prawa mamy do czynienia z uzasadnieniem faktycznym, polegającym na kilkuletnim już realizowaniu przez tutejszy Ośrodek Pomocy programów aktywności lokalnej oraz widocznych korzyściach płynących z tytułu realizacji programów.

Inicjatywy w ramach Programu Aktywności Lokalnej:

W grudniu 2016 roku do realizacji przyjęto Program Aktywności Lokalnej dla Gminy Mikołów na rok 2017 „Razem dla siebie” wówczas realizowany w ramach projektu pt. „Krok w przyszłość” Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2014 – 2020, Oś Priorytetowa IX Włączenie społeczne, Działanie 9.1 Aktywna integracja, Poddziałanie 9.1.6 Programy aktywnej integracji osób i grup zagrożonych wykluczeniem społecznym. Od tego czasu mimo, że dofinansowanie ze środków UE zakończyło się wraz z zakończeniem realizacji projektu, program nadal jest realizowany. Rozpoczęte w tym czasie działania znacząco wpłynęły na życie lokalnej społeczności, zapoczątkowały zmiany, które nie byłyby możliwe bez pracy mającej na uwadze całą lokalną społeczność. Wychodząc naprzeciw potrzebom mieszkańców, widząc ich rosnące zaangażowanie i entuzjazm, działania w dalszym ciągu są prowadzone. Program prowadzony dla mieszkańców i z mieszkańcami ul. Młyńskiej w Mikołowie nie tylko wpłynął na wizualną zmianę ich miejsca zamieszkania, poprawę warunków życia, ale i tryb życia oraz podejmowane aktywności. Angażując się w realizację Programu Aktywności Lokalnej zakładamy zmianę, trudno jednak mówić pracując z ludźmi czy społecznościami zagrożonymi wykluczeniem społecznym o spektakularnych zmianach. Jednakże dostrzegając zmiany, nawet te drobne, uznaje się, że działania podjęte w okresie wcześniejszym winne być kontynuowane.

W związku z realizacją projektu „Program wsparcia społeczności lokalnych” w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2014 – 2020, Oś Priorytetowa IX Włączenie społeczne, Działanie 9.1 Aktywna integracja, Poddziałanie 9.1.1. Wzmacnianie potencjału społeczno-zawodowego społeczności lokalnych – ZIT do sierpnia 2020 roku realizowano Programu Aktywności Lokalnej - na os. Mickiewicza. Mimo, że realizacja zadania w projekcie zakończyła się, to mając na uwadze fakt, iż udało się zaktywizować znaczną grupę mieszkańców kontynuowane są działania w ramach PAL. Obserwuje się, zapotrzebowanie na tego typu działania w tejże osiedlowej społeczności.

W ramach projektu „Program wsparcia społeczności lokalnych” rozpoczęto też dwa kolejne Programy Aktywności Lokalnej. Tym razem wsparciem zostają objęci mieszkańcy Rynku i okolic - „Program Aktywności Lokalnej na Rynku” oraz grupa samotnych matek z dziećmi w ramach Programu Aktywności Lokalnej – Klub mamy i malucha”. W tych przypadkach realizacja faktycznych działań dopiero się rozpoczęła we wrześniu 2020 roku.

Stan epidemii utrudnił realizację zaplanowanych działań i nieco je opóźnił. Zaobserwowano niekorzystny wpływ na społeczność, w momencie kiedy niemożliwe jest czasowe realizowanie działań. To co zostało wcześniej wypracowane, a co nie jest podtrzymywane i wzmacniane często jest zapomniane. Z uwagi na fakt, iż cały czas jest to praca z ludźmi, którzy niejednokrotnie nie mają w swojej historii wielu pozytywnych wzorców, konieczne jest stałe wsparcie, ważny jest ciągły kontakt, budowanie i utrzymywanie relacji. Stanowi to bowiem fundament jakiegokolwiek trwałej zmiany. Relacja, współpraca, zaangażowanie stanowią trzon podejmowanych działań. Stąd też kolejne społeczności włączane są w pracę w ramach programów aktywności lokalnej.

IV. CELE PROGRAMU

Cel ogólny programu:

Celem nadrzędnym Programu Aktywności Lokalnej jest realizowanie polityki integracji społecznej poprzez aktywizowanie lokalnej społeczności Gminy Mikołów ze szczególnym uwzględnieniem środowisk zagrożonych wykluczeniem społecznym i rozwiązywanie problemów społeczności lokalnej.

Cele szczegółowe programu:

1. Tworzenie warunków sprzyjających prawidłowemu funkcjonowaniu społecznemu osób i rodzin poprzez wyrównanie szans dla grup marginalizowanych lub zagrożonych marginalizacją.

2. Realizowanie środowiskowej pracy socjalnej mającej na celu pomoc osobom i rodzinom w środowisku we wzmacnianiu lub odzyskiwaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie poprzez pełnienie odpowiednich ról społecznych, promocję działań prospołecznych.

3. Wsparcie postaw obywatelskich, poprzez zwiększenie kompetencji społecznych.

4. Poprawa funkcjonowania osób zagrożonych wykluczeniem społecznym poszczególnych obszarów Gminy Mikołów.

5. Inspirowanie udziału mieszkańców Gminy Mikołów w imprezach i spotkaniach, w szczególności o charakterze integracyjnym, edukacyjnym, kulturalnym, sportowym, ekologicznym, turystycznym.

Cel główny i cele szczegółowe winny wywołać zmiany w postaci:

1. Wzrostu poziomu oddziaływania społeczności.

2. Wytworzenia rezultatów wspólnych działań.

3. Rozwoju osobistego członków społeczności.

V. MIEJSCE I CZAS REALIZACJI PROGRAMU

1. Program realizowany będzie na terenie Gminy Mikołów.

2. Czas realizacji programu: lata 2021 –2025.

VI. ZAŁOŻENIA PROGRAMU

1. Otwartość instytucji publicznych na potrzeby środowiska lokalnego.

2. Wykorzystanie zasobów instytucjonalnych i społecznych.

3. Angażowanie i aktywizowanie lokalnej społeczności.

4. Kierowanie działań w pierwszej kolejności do osób i grup wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz do ich otoczenia.

VII. ODBIORCY PROGRAMU

Adresatami programu są mieszkańcy Gminy Mikołów, członkowie społeczności lokalnej, których łączy terytorium zamieszkania np. osiedle, ulica. Grupę docelową stanowią osoby wykluczone i zagrożone wykluczeniem społecznym oraz ich otoczenie.

Program skierowany jest do:

- członków społeczności lokalnych,

- grup i osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym,

- otoczenia osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym,

- innych grup i środowisk funkcjonujących na terenie gminy, zgodnie z diagnozą społeczną i rozeznaniem potrzeb.

VIII. METODY PRACY WYKORZYSTANE DO REALIZACJI PROGRAMU

W ramach Programu przewiduje się zastosowanie między innymi:

1. **środowiskowej pracy socjalnej** – tj. działań realizowanych przez pracowników socjalnych, mających na celu pomoc osobom i rodzinom we wzmacnianiu lub odzyskiwaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie poprzez pełnienie odpowiednich ról społecznych oraz tworzenie warunków sprzyjających temu celowi,

2. **instrumentów aktywnej integracji** – tj. instrumentów aktywizacyjnych z zakresu aktywizacji zawodowej, edukacyjnej, zdrowotnej i społecznej,

3. **działań o charakterze środowiskowym** – inicjatywy integracyjne obejmujące między innymi: badania, opracowania, analizy, edukację społeczną i obywatelską, spotkania i konsultacje, organizowanie i inspirowanie udziału mieszkańców w imprezach i spotkaniach o charakterze integracyjnym, edukacyjnym, kulturalnym, sportowym, ekologicznym i turystycznym,

4. *metody Centrum Aktywności Lokalnej*, której celem jest aktywizowanie społeczności lokalnych, tworzenie poczucia przynależności do danego miejsca i lokalnej grupy, co daje wsparcie rozwoju społeczności lokalnych. W tej metodzie działania patrzy się na daną społeczność całościowo, odpowiadając na potrzeby artykułowane przez środowisko. Realizacja działań następuje przy zaangażowaniu mieszkańców obszaru objętego PAL.

IX. ZIDENTYFIKOWANE ZASOBY

Odpowiedzialny za realizację Programu Aktywności Lokalnej będzie Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Mikołowie. Zasoby jakimi dysponuje jednostka to:

- profesjonalny i wykwalifikowany zespół pracowników,
- kilkuletnie doświadczenie w prowadzeniu programów aktywności lokalnej,
- znajomość potrzeb i problemów społecznych,
- prowadzenie bieżącej analizy i oceny zjawisk oraz procesów społecznych.

X. KIERUNKI DZIAŁAŃ PLANOWANE W PROGRAMIE

Program ma charakter otwarty, w każdym roku na podstawie analizy potrzeb i problemów występujących w środowisku mogą być realizowane poszczególne programy skierowane do konkretnych grup społecznych lub społeczności lokalnych. Zakłada się, że w ramach programu będą realizowane projekty inicjowane i współorganizowane przez lokalne społeczności, w oparciu o zasady:

- otwartości instytucji publicznych na potrzeby środowiska lokalnego,
- wykorzystania zasobów instytucjonalnych i społecznych,
- angażowania i aktywizowania lokalnej społeczności, w tym lokalnych organizacji w zakresie podejmowania działań środowiskowych,
- kierowania działań w pierwszej kolejności do osób i grup wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz do ich otoczenia,
- stałego monitorowania potrzeb środowiska społecznego.

Istotne dla osiągnięcia jak najlepszych rezultatów jest pozyskiwanie kolejnych partnerów oraz rozwijanie współpracy z podmiotami, które już zaangażowane są w różnorodne działania na rzecz osób i rodzin wymagających wsparcia. W tym celu na bieżąco będą rozszerzane procedury współpracy służb i instytucji zajmujących się rozwiązywaniem problemów osób i rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym.

W ramach Programu realizowane będą następujące działania:

- badanie potrzeb i problemów społeczności lokalnej (diagnoza potrzeb i problemów społecznych, rozpoznanie środowiska lokalnego za pomocą m.in. obserwacji, metod opartych o dialog, analizy dokumentów, wywiadów środowiskowych),
- stworzenie mapy zasobów i potrzeb oraz jej systematyczna aktualizacja,
- rozwijanie komunikacji społecznej w środowisku (edukacja społeczna i obywatelska, w tym organizowanie spotkań, konsultacji, działań edukacyjnych oraz integrujących),
- współdziałanie instytucji samorządowych z instytucjami pozarządowymi i lokalną społecznością,
- poszukiwanie alternatywnych środków na finansowanie lokalnych inicjatyw,
- budowanie i wspieranie partnerstw lokalnych oraz promowanie pracy w partnerstwie,
- organizowanie spotkań z członkami społeczności lokalnej np. sołtysami, lokalnymi liderami, mieszkańcami itp.,
- edukowanie związane ze zdobywaniem nowych kompetencji, w tym umiejętności społeczno-zawodowych, informowanie poprzez organizację warsztatów, wykładów, prelekcji i rozpowszechnianie materiałów informacyjnych,
- stworzenie Punktu Informacji Społecznej, którego celem jest poszerzanie świadomości społecznej, wskazanie możliwości rozwiązań problemów oraz uzyskanie informacji o prawach i usługach publicznych,
- wspieranie lokalnych inicjatyw i liderów,

- organizowanie i wspieranie rozwoju edukacji społecznej i obywatelskiej, wolontariatu, grup samopomocowych, edukacyjnych i innych,
- aktywizacja, integracja i wykorzystanie potencjału osób starszych w środowisku lokalnym, promocja działań wspierających więzi pokoleniowe,
- organizowanie i inspirowanie udziału mieszkańców w imprezach i spotkaniach o charakterze integracyjnym, edukacyjnym, kulturowym, sportowym, ekologicznym i turystycznym,
- działania prorodzinne tj. poprawa relacji członków rodzin, poprawa prawidłowego funkcjonowania,
- inne działania wynikające z aktualnych potrzeb i zgodność z założonymi celami Programu.

XI. REZULTATY PROGRAMU AKTYWNOŚCI LOKALNEJ

Zakładane rezultaty Programu:

- zdiagnozowanie potrzeb i problemów społeczności lokalnych,
- integracja społeczności lokalnej i grup społecznych oraz zwiększenie ich aktywności,
- skuteczniejsze i efektywniejsze wykorzystanie istniejących zasobów,
- wzrost zaangażowania organizacji lokalnych w zakresie podejmowania działań środowiskowych,
- podwyższenie jakości realizowanych działań środowiskowych oraz inicjowanie nowych form i metod pracy,
- podniesienie kompetencji zawodowych i społecznych społeczności lokalnej,
- wzrost poczucia przynależności do danej społeczności i odpowiedzialności mieszkańców za procesy w niej zachodzące,
- powstanie lokalnych grup działania, nowych organizacji pozarządowych i inicjatyw wolontarystycznych,
- realizacja projektów inicjowanych i współorganizowanych przez lokalne społeczności,
- zmniejszenie zjawiska wykluczenia społecznego,
- poprawa funkcjonowania osób wykluczonych społecznie,
- usprawnienie przepływu i dostępu do informacji podnoszących kompetencje społeczne.

XII. REALIZATORZY PROGRAMU

Realizatorem programu będzie Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Mikołowie, jednak założenia Programu Aktywności Lokalnej w Gminie Mikołów na lata 2021-2025 powinny realizować wszystkie podmioty, które w ramach swoich kompetencji posiadają możliwości wspierania inicjatyw społecznych, tworzenia poczucia przynależności do danego miejsca i lokalnej grupy oraz mobilizowania i wspierania rozwoju jednostki, grupy i społeczności lokalnej.

Potencjalni Partnerzy wdrażania PAL:

- Burmistrz Miasta Mikołów,
- Rada Gminy Mikołów,
- Urząd Miasta Mikołów,
- inne jednostki organizacyjne Miasta Mikołów,
- Policja, Straż Pożarna, Straż Miejska,
- Powiatowy Urząd Pracy w Mikołowie,
- placówki edukacyjne, kulturalne, sportowe,
- organizacje pozarządowe, związki, stowarzyszenia, fundacje, koła gospodyń wiejskich itp.
- parafie i działające przy nich zespoły i grupy,
- społeczność lokalna,
- przedsiębiorcy lokalni, zakłady pracy,
- lokalne media,

- inne instytucje działające w środowisku lokalnym.

XIII. FINANSOWANIE PROGRAMU

Zadania zawarte w Programie Aktywności Lokalnej mogą być finansowane:

- ze środków własnych gminy,
- ze źródeł zewnętrznych - w tym środków UE,
- ze środków własnych podmiotów zaangażowanych w działania w ramach poszczególnych podprogramów aktywności lokalnej,

XIV. MONITORING I EWALUACJA

Monitoring i ewaluacja będą prowadzone na bieżąco w poszczególnych podprogramach aktywności lokalnej, które będą realizowane na rzecz konkretnych grup społecznych lub społeczności lokalnych. Prowadzona będzie obserwacja zmian ilościowych i jakościowych, jakie pojawią się podczas realizacji działań. W przypadku stwierdzenia rozbieżności między założeniami a rezultatami na bieżąco będą dokonywane zmiany w przyjętych założeniach lub metodach pracy. Ponadto corocznie będzie składane sprawozdanie z realizacji Programu Aktywności Lokalnej, sporządzone na podstawie informacji uzyskanych od podmiotów uczestniczących w realizacji. Sprawozdanie będzie częścią sprawozdania składanego przez Kierownika Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Mikołowie zgodnie z art. 110 ust. 9 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej.

**„Program wsparcia społeczności lokalnych – Program Aktywności Lokalnej - Klub mamy i malucha –
edycja 2021”**

Spis treści

- I. WPROWADZENIE**
- II. GŁÓWNE ZAŁOŻENIA PROGRAMU AKTYWNOŚCI LOKALNEJ**
- III. CELE PROGRAMU AKTYWNOŚCI LOKALNEJ ORAZ KIERUNKI DZIAŁAŃ**
- IV. ODBIORCY PROGRAMU**
- V. SPOSÓB I METODY PRACY WYKORZYSTYWANE DO REALIZACJI PROGRAMU**
- VI. OPIS PLANOWANYCH DZIAŁAŃ**
- VII. CZAS TRWANIA PROGRAMU I HARMONOGRAM REALIZACJI POSZCZEGÓLNYCH DZIAŁAŃ**
- VIII. PRZEWIDYWANE REZULTATY**
- IX. REALIZATORZY**
- X. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA PROGRAMU**
- XI. SPOSOBY MONITOROWANIA I EWALUACJI PROGRAMU**

I. WPROWADZENIE

Prezentowany Program jest zgodny z dokumentami przedstawionymi w Programie Aktywności Lokalnej w Gminie Mikołów na lata 2021 – 2025 i ich głównymi założeniami oraz prezentowanymi dokumentami.

Program skierowany będzie dla samotnych matek zamieszkujących rewitalizowany obszar Gminy Mikołów tj. Rynek i okolice, które zostaną objęte działaniami m.in. o charakterze edukacyjnym, kulturalnym, oświatowym. Program Aktywności Lokalnej będzie realizowany w oparciu o projekt pt. „Program wsparcia społeczności lokalnych” w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2014 – 2020, Oś Priorytetowa IX Włączenie społeczne, Działanie 9.1 Aktywna integracja, Poddziałanie 9.1.1. Wzmacnianie potencjału społeczno-zawodowego społeczności lokalnych – ZIT.

II. GŁÓWNE ZAŁOŻENIA PROGRAMU AKTYWNOŚCI LOKALNEJ

Program Aktywności Lokalnej Klub mamy i malucha będzie odpowiedzią na cel główny projektu „Program wsparcia społeczności lokalnych”: rozwój i wzmocnienie potencjału społecznego i zawodowego społeczności lokalnych, łagodzenie skutków ubóstwa poprzez pomoc najbardziej zagrożonym grupom społecznym oraz integracja mieszkańców zamieszkujących zdegradowane obszary Gminy Mikołów.

Według statystyk Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Mikołowie obejmujących dane od stycznia 2020 roku do września 2020 roku na rewitalizowanym obszarze Gminy Mikołów rodzin korzystających z pomocy społecznej było 63, co przekłada się na 130 osób żyjących w tych rodzinach, w tym 10 rodzin to rodziny rodziców samotnie wychowujących dzieci. Na tym obszarze zidentyfikowano znacząco koncentrację problemów społecznych, m.in. trudną sytuację rodzin wynikającą z długotrwałej lub ciężkiej choroby, niepełnosprawność, bezradność w sprawach wychowawczych, niezadanie życiową często spowodowaną samotnością i brakiem wsparcia rodziny, sąsiadów. W omawianym okresie złożono 25 wniosków o świadczenie wychowawcze, 128 wniosków o „Dobry Start”, 139 wniosków o świadczenia rodzinne oraz 44 wnioski o przyznanie świadczeń w ramach funduszu alimentacyjnego. Problemy mieszkańców są zróżnicowane pod kątem cech, kryteriów społecznych i wymagają działań, które przyczynią się do ich niwelowania bądź rozwiązania. Nawarstwienie problemów powoduje zaburzone funkcjonowanie mieszkańców w środowisku lokalnym, zwiększające się bariery społeczne. Niejednokrotnie trudna sytuacja osobista, liczne problemy dnia codziennego przekładają się na brak zaangażowania w lokalne życie społeczne. Analizując rodziny, objęte pomocą społeczną wskazuje się, że jednym z wyraźniejszych problemów na omawianym terenie to samotne rodzicielstwo kobiet. Spora liczba kobiet, w wyniku niefortunnych lub tragicznych wydarzeń życiowych jest w sytuacji, gdzie jako jedyny rodzic sprawują opiekę nad dzieckiem/dziećmi. Do tej grupy samotnych matek przynależą kobiety w różnym wieku, wychowujące zróżnicowaną liczbę dzieci, pozostające w różnych relacjach z ojcem dziecka, bardzo często są to relacje zaburzone. Stąd też zamierza się kontynuować działania w ramach Klubu mamy i malucha, tak aby móc wesprzeć samotne matki. Działania zostaną skierowane w kierunku samotnych matek z dziećmi, które często są bezradne, uzależnione od pomocy społecznej, ich relacje z otoczeniem są zaburzone, często nie widzą perspektyw na przyszłość, mają obniżone poczucie własnej wartości, wiążą się z niewłaściwymi osobami, które destrukcyjnie wpływają na ich funkcjonowanie. Jednocześnie wychowują dzieci, którym przekazują wzorce, często nieprawidłowe. Dlatego wobec tej grupy docelowej skupione będą planowane działania mające na celu wspieranie w dążeniu do samodzielności, a także poprawy jakości ich życia, poprawy jakości procesu wychowawczego.

Program Aktywności Lokalnej będzie korelował z realizacją potrzeby integracji wspólnot i środowisk lokalnych.

III. CELE PROGRAMU AKTYWNOŚCI LOKALNEJ ORAZ KIERUNKI DZIAŁAŃ

Wdrażanie zaplanowanych zadań w Programie będzie odbywać się poprzez instrumenty na rzecz aktywnego uczestnictwa i zwiększania szans na społeczną integrację. Wsparcie świadczone będzie za pomocą kompleksowych, jak i zindywidualizowanych instrumentów aktywnej integracji we współpracy wielosektorowej.

Dzięki realizacji PAL będzie możliwe:

- budowanie pozycji (roli) rodzica i poprawa umiejętności społecznych.

Cele szczegółowe:

- zwiększenie zdolności komunikacyjnych uczestników PAL,

- podniesienie samooceny, zwiększenie motywacji społecznej,
- promocja postaw prospołecznych,
- zwiększenie kompetencji rodzicielskich,
- integracja grupowa.

Kierunki działań poprzez, które będą realizowane cele Programu:

- organizowanie poszczególnych form wsparcia dla wszystkich uczestników PAL,
- inicjowanie działań własnych uczestników w celu próby rozwiązania problemów,
- promocja zdrowego trybu życia,
- organizacja szkoleń i warsztatów podnoszących kompetencje społeczne i życiowe, szczególnie w relacji rodzic-dziecko
- inne wynikające z aktualnych potrzeb uczestników będące w zgodzie z celami Programu.

IV. ODBIORCY PROGRAMU

Program skierowany jest do samotnych matek zamieszkujących rewitalizowany obszar Gminy Mikołów tj. Rynek i okolice oraz ich otoczenia.

V. SPOSÓB I METODY PRACY WYKORZYSTYWANE DO REALIZACJI PROGRAMU

W ramach programu przewiduje się stosowanie następujących metod, o których mowa w załączniku nr 1 do uchwały::

- środowiskowej pracy socjalnej,
- instrumentów aktywnej integracji,
- działań o charakterze środowiskowym,
- metody Centrum Aktywności Lokalnej.

Narzędzia, które w szczególności będą przewidziane do wykorzystania w trakcie realizacji programu:

- animacja – polegająca na ożywianiu, pobudzaniu do działania mieszkańców, którzy tworzą daną społeczność,
- aktywne działania skierowane na wspólne pokonywanie problemów, które bezpośrednio dotyczą odbiorców programu oraz ich otoczenia,
- partnerstwo lokalne - zaspokajanie potrzeb społeczności w oparciu o własny potencjał, budowanie szerokiej sieci współpracy pomiędzy lokalnymi podmiotami i mieszkańcami.

VI. OPIS PLANOWANYCH DZIAŁAŃ

W ramach Programu Aktywności Lokalnej przewiduje się organizowanie społeczności lokalnej w szczególności poprzez:

- budowanie partnerstwa lokalnego dla realizacji celów społecznych, co pozwoli na działania skierowane do większej liczby odbiorców, bardziej dostosowane do potrzeb mieszkańców,
- stałe konsultacje z uczestnikami oraz przeprowadzanie badań potrzeb i zasobów środowiska,
- poradnictwo, edukację samotnych matek,
- organizowanie działań animacyjnych, warsztatów, szkoleń,
- inne działania zgodne z celami Programu wynikające z uzasadnionych potrzeb.

Program ma charakter otwarty. Na podstawie analizy potrzeb występujących w środowisku lokalnym charakter i sposób działań będzie dostosowywany do zmian zachodzących w społeczności.

VII. ZAS TRWANIA PROGRAMU I HARMONOGRAMU REALIZACJI POSZCZEGÓLNYCH DZIAŁAŃ

Program będzie realizowany w okresie od stycznia 2021 roku do grudnia 2021 roku.

Planowany harmonogram realizacji poszczególnych form wsparcia skierowanych do uczestników w ramach programu przedstawia się następująco:

- rekrutacja uczestników – ciągła realizacja,
- wyłonienie animatorów lokalnych i ich wspieranie – ciągła realizacja,
- organizacja działań w postaci szkoleń, warsztatów, spotkań sąsiedzkich – I 2021 r. – XII 2021 r.,
- praca socjalna z uczestnikami PAL –ciągła realizacja w miarę potrzeb,
- działania w ramach Punktu Wsparcia Środowiskowego - ciągłą realizacja,
- zakończenie Programu – ostatni kwartał 2021 r.

Harmonogram ma charakter poglądowy i może ulec zmianie w zależności od rzeczywistych potrzeb, które będą pojawiać się w trakcie realizacji Programu.

VIII. PRZEWIDYWANE REZULTATY

Zakładane rezultaty PAL:

1. Integracja społeczności lokalnej i grup społecznych.
2. Podniesienie samooceny uczestników Programu.
3. Nabycie przez uczestników umiejętności społecznych, w tym kompetencji rodzicielskich.

Produkty Programu:

- zorganizowane spotkania,
- zorganizowane warsztaty, szkolenia,
- zorganizowane zajęcia edukacyjne.

IX. REALIZATORZY

Realizatorem zadań jest:

- Gmina Mikołów,
- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Mikołowie, który przejmuje odpowiedzialność za realizację niniejszego Programu.
- w ramach współpracy planuje się włączenie w realizację założonych działań m.in.: jednostki organizacyjne Gminy Mikołów m.in. Zakład Gospodarki Lokalowej, Zakład Usług Komunalnych, Centrum Integracji Społecznej, a także organizacje pozarządowe, lokalnych przedsiębiorców, media, Policję.

X. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA PROJEKTU

Działania realizowane w ramach Programu Aktywności Lokalnej będą finansowane ze:

- środków pochodzących z budżetu Gminy Mikołów,
- środków pochodzących ze źródeł zewnętrznych , w tym środków UE
- środków własnych podmiotów zaangażowanych w działania w ramach Programu.

XI. SPOSOBY MONITOROWANIA I EWALUACJI PROJEKTU

Monitoring i ewaluacja będą prowadzone na bieżąco przez osoby zajmujące się bezpośrednio realizacją. Celem monitoringu będzie: pomiar osiągniętego postępu w Programie, wskazanie ewentualnych działań korygujących. W razie wystąpienia konieczności wprowadzone będą zmiany dotyczące metod i sposobów pracy, aby zakładane rezultaty zostały osiągnięte. Po zakończeniu realizacji zostanie dokonana ocena i podsumowanie efektywności PAL w postaci raportu końcowego.

„Program Aktywności Lokalnej na os. Mickiewicza – edycja 2021”

Spis treści

- I. WPROWADZENIE**
- II. GŁÓWNE ZAŁOŻENIA PROGRAMU AKTYWNOŚCI LOKALNEJ**
- III. CELE PROGRAMU AKTYWNOŚCI LOKALNEJ ORAZ KIERUNKI DZIAŁAŃ**
- IV. ODBIORCY PROGRAMU**
- V. SPOSÓB I METODY PRACY WYKORZYSTYWANE DO REALIZACJI PROGRAMU**
- VI. OPIS PLANOWANYCH DZIAŁAŃ**
- VII. CZAS TRWANIA PROGRAMU I HARMONOGRAM REALIZACJI POSZCZEGÓLNYCH DZIAŁAŃ**
- VIII. PRZEWIDYWANE REZULTATY**
- IX. REALIZATORZY**
- X. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA PROGRAMU**
- XI. SPOSOBY MONITOROWANIA I EWALUACJI PROGRAMU**

I. WPROWADZENIE

Prezentowany Program jest zgodny z Programem Aktywności Lokalnej w Gminie Mikołów na lata 2021 – 2025, jego głównymi założeniami oraz prezentowanymi dokumentami.

Program skierowany będzie dla mieszkańców osiedla Mickiewicza, którzy zostaną objęci działaniami m.in. o charakterze edukacyjno-sportowo-kulturalnym. Program Aktywności Lokalnej na os. Mickiewicza na rok 2021 jest kontynuacją działań rozpoczętych w oparciu o projekt pt. „Program wsparcia społeczności lokalnych” w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2014 – 2020, Oś Priorytetowa IX Włączenie społeczne, Działanie 9.1 Aktywna integracja, Poddziałanie 9.1.1. Wzmacnianie potencjału społeczno-zawodowego społeczności lokalnych – ZIT.

II. GŁÓWNE ZAŁOŻENIA PROGRAMU AKTYWNOŚCI LOKALNEJ

Program jest odpowiedzią na potrzebę integracji wspólnot, środowisk lokalnych. Jest kontynuacją działań podjętych w ramach projektu „Program wsparcia społeczności lokalnych”, którego głównym celem był rozwój i wzmocnienie potencjału społecznego i zawodowego społeczności lokalnych, łagodzenie skutków ubóstwa poprzez pomoc najbardziej zagrożonym grupom społecznym oraz integracja mieszkańców zamieszkujących zdegradowane obszary Gminy Mikołów.

Działania podejmowane w ramach PAL na rzecz mieszkańców os. Mickiewicza realizowane będą przy zaangażowaniu i współpracy mieszkańców, organizacji pozarządowych, prywatnych przedsiębiorców, instytucji miejskich. Służyc mają dalszemu rozwojowi środowiska lokalnego, wzmocnieniu podmiotowości mieszkańców, wspólnoty, którą udało się stworzyć.

Według statystyk Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Mikołowie obejmujących dane od stycznia 2020 roku do września 2020 roku na osiedlu Mickiewicza są 22 rodziny korzystające z pomocy społecznej, co przekłada się na 41 osób żyjących w tych rodzinach. Na tym obszarze zidentyfikowano koncentrację problemów społecznych, m.in. ubóstwo, trudną sytuację rodzin wynikającą z długotrwałej lub ciężkiej choroby, niepełnosprawność, bezradność w sprawach wychowawczych, niezaradność życiową, uzależnienia - często spowodowane samotnością i brakiem wsparcia rodziny, sąsiadów. Ponadto złożono 5 wniosków o świadczenie wychowawcze, 105 wniosków o „Dobry Start”, 47 wniosków o zasiłek rodzinny, 27 wniosków o fundusz alimentacyjny, 8 wniosków o zasiłek pielęgnacyjny oraz wnioski o przyznanie innych świadczeń. Problemy mieszkańców są zróżnicowane pod kątem cech, kryteriów społecznych, wymagają działań, które przyczynią się do ich niwelowania bądź rozwiązania. Nawarstwienie problemów powoduje zaburzone funkcjonowanie mieszkańców w środowisku lokalnym, zwiększające się bariery społeczne. Niejednokrotnie trudna sytuacja osobista, liczne problemy dnia codziennego przekładają się na brak zaangażowania w lokalne życie społeczne.

Priorytetem prowadzonych działań będzie: inicjowanie środowiska lokalnego na rzecz działań skierowanych wobec osób starszych, wspieranie i reintegracja rodziny, budowa partnerstw opartych na zaufaniu i solidarności, podniesienie poziomu funkcjonowania społecznego osób/rodzin jak i ich otoczenia. W dalszym ciągu największy nacisk położony będzie na działanie Klubu Seniora - SPA Senior. Zarówno w Gminie jak i powiecie liczba ludności w wieku poprodukcyjnym rośnie, co też nie jest niczym dziwnym biorąc pod uwagę sytuację w kraju. Charakter problemów osób starszych jest w większości połączeniem dysfunkcji zdrowotnych, społecznych i nierzadko ekonomicznych. Problemem o wyjątkowym znaczeniu jest samotność osób starszych, problemy ze zdrowiem. Szczególnie widoczne zdaje się to być teraz, w okresie zagrożenia epidemicznego. Stąd też kontynuując działania z poprzedniego okresu planuje się właśnie na tą grupę docelową położyć nacisk. Chcąc zaradzić problemom, o których mowa kontynuowane będą działania, w szczególności skierowane do seniorów a prowadzone w ramach Klubu. W ramach PAL w roku 2020 udało się utworzyć miejsce spotkań lokalnej społeczności osiedla Mickiewicza, odbywały się regularne zajęcia, min.: gimnastyczne, terapeutyczne, kulinarne, fizjoterapeutyczne, dzieci w okresie ferii zimowych jeździły na jednodniowe wycieczki. Regularnie spotykała się grupa wsparcia dla opiekunów rodzin osób starszych, odbywały się spotkania klubu skata. Swoje miejsce znalazł salonik kosmetyczny. Dzięki wspólnym spotkaniom zarówno młodszy jak i starsi uczestnicy mieli okazję wymieniać się doświadczeniami życiowymi. W związku z wprowadzeniem stanu zagrożenia epidemicznego, a później stanu epidemii zajęcia od marca zostały zawieszono. Od lipca 2020 roku uczestnicy ponownie mogli zacząć się spotykać i korzystać z aktywności w ramach projektu "Program wsparcia społeczności lokalnych" z zachowaniem odpowiednich zasad sanitarnych. W ramach projektu zadanie zostało zakończone w sierpniu 2020 roku. Należy tu jednak wskazać, że podjęto działania, aby w dalszym ciągu realizować PAL, a w ramach niego aktywności, które dla sporej grupy zaangażowanych osób okazują się być bardzo istotne. Osoby, które do tej pory z takim entuzjazmem brały udział w proponowanych w ramach projektu

formach aktywności nadal są zainteresowane tym, by istniało miejsce, w którym będą mogły realizować swoje potrzeby związane z życiem społecznym. Stąd też na kolejny rok planuje się realizację działań wspierających osoby starsze, dzieci i młodzież oraz rodziców. Działania będą wzajemnie się przenikać i uzupełniać, aby społeczność lokalna poczuła odpowiedzialność za samych siebie i wspólnotę jaką tworzą będąc członkami społeczności osiedla Mickiewicza.

III. CELE PROGRAMU AKTYWNOŚCI LOKALNEJ ORAZ KIERUNKI DZIAŁAŃ

Program będzie realizowany na zasadach wspierających mieszkańców w ich samodzielności w dążeniu do poprawy jakości życia. Wdrażanie zaplanowanych zadań będzie odbywać się poprzez instrumenty na rzecz aktywnego uczestnictwa i zwiększania szans na społeczną integrację. Wsparcie świadczone będzie za pomocą kompleksowych, jak i zindywidualizowanych instrumentów aktywnej integracji we współpracy wielosektorowej. Dzięki realizacji PAL będzie możliwe wzmocnienie podmiotowości społeczności lokalnej, w szczególności osób starszych, stworzenie warunków rozwoju instytucji społeczeństwa obywatelskiego oraz integracji społecznej.

Cele szczegółowe programu:

- zmniejszenie barier społecznych poprzez podniesienie motywacji do działania i zaufania we własne siły,
- zwiększenie zdolności komunikacyjnych uczestników PAL,
- wzrost aktywności osób starszych uczestników PAL,
- poprawa jakości życia i zwiększenie możliwości udziału w życiu społecznym osób starszych, niepełnosprawnych,
- dalsza realizacja modelu działań środowiskowych opartych na współdziałaniu różnych instytucji oraz mieszkańców,
- promocja postaw prospołecznych,
- dążenie do zmiany wizerunku osiedla i jego mieszkańców,
- działania międzypokoleniowe,
- działania ułatwiające dostęp do kultury, sportu.

Kierunki działań poprzez, które będą realizowane cele Programu:

- organizowanie poszczególnych form wsparcia dla wszystkich uczestników PAL,
- rozwój utworzonego klubu seniora służącego integracji społecznej mieszkańców osiedla i wspieranie działań aktywizujących osoby starsze, niepełnosprawne poprzez udział w zajęciach,
- inicjowanie działań własnych mieszkańców,
- zmiana stereotypowego myślenia, na temat problemów społecznych np. ubóstwa, bezrobocia, problemów osób starszych, samotnych,
- promocja zdrowego stylu życia,
- rozpowszechnienie idei wolontariatu na rzecz osób starszych,
- inne wynikające z aktualnych potrzeb uczestników będące w zgodzie z celami Programu.

IV. ODBIORCY PROGRAMU

Program skierowany jest do osób i rodzin zamieszkujących osiedle Mickiewicza oraz ich otoczenia.

V. SPOSÓB I METODY PRACY WYKORZYSTYWANE DO REALIZACJI PROGRAMU

W ramach programu przewiduje się stosowanie następujących metod, o których mowa w załączniku nr 1 do uchwały:

- środowiskowej pracy socjalnej,
- działań o charakterze środowiskowym,
- metody Centrum Aktywności Lokalnej.

Narzędzia, które w szczególności będą przewidziane do wykorzystania w trakcie realizacji programu:

- animacja – polegająca na ożywianiu, pobudzaniu do działania mieszkańców, którzy tworzą daną społeczność, - tworzenie grup samopomocowych,
- aktywne działania skierowane na wspólne pokonywanie problemów, które bezpośrednio dotyczą odbiorców Programu oraz ich otoczenia,
- wolontariat – zwiększenie aktywności obywatelskiej, wyzwolenie chęci do działania ochotniczego,
- partnerstwo lokalne - zaspokajanie potrzeb społeczności w oparciu o własny potencjał, budowanie szerokiej sieci współpracy pomiędzy lokalnymi podmiotami i mieszkańcami,
- kampanie społeczne – działania skierowane do określonej grupy docelowej, celem których jest wzrost wiedzy, zmiana zachowania wobec określonego problemu społecznego.

VI. OPIS PLANOWANYCH DZIAŁAŃ

W ramach Programu Aktywności Lokalnej przewiduje się organizowanie społeczności lokalnej w szczególności poprzez:

- budowanie kapitału społecznego mieszkańców czyli odbudowanie ich więzi z innymi ludźmi poprzez uaktywnianie ich społecznie i podejmowanie przez nich roli animatora lokalnego,
- oparcie działań na wolontariacie, który pozwala na poszerzenie zakresu usług, utworzenia bazy danych osób potrzebujących oraz wolontariuszy wśród mieszkańców osiedla i ich otoczenia,
- poradnictwo, edukacja dla seniorów, dzieci i młodzieży,
- organizowanie spotkań sąsiedzkich i wydarzeń o charakterze integracyjnym, edukacyjnym, kulturalnym, sportowym,
- wspieranie więzi międzypokoleniowych z wykorzystaniem potencjału osób starszych, organizowanie spotkań dla dzieci i młodzieży z osobami starszymi w klubie seniora, angażowanie młodszego pokolenia w przejmowanie inicjatyw i pomoc osobom starszym,
- inne działania zgodne z celami Programu wynikające z uzasadnionych potrzeb.

Program ma charakter otwarty. Na podstawie analizy potrzeb występujących w środowisku lokalnym charakter i sposób działań będzie dostosowywany do zmian zachodzących w społeczności.

VII. CZAS TRWANIA PROGRAMU I HARMONOGRAM REALIZACJI POSZCZEGÓLNYCH DZIAŁAŃ

Program będzie realizowany w okresie od stycznia 2021 roku do grudnia 2021 roku.

Planowany harmonogram realizacji poszczególnych form wsparcia w ramach Programu przedstawia się następująco:

- rekrutacja uczestników – ciągła realizacja,
- praca socjalna z uczestnikami PAL - ciągła realizacja w miarę potrzeb,
- zajęcia w klubie seniora dla osób starszych, dzieci i młodzieży - ciągła realizacja,
- organizacja działań w postaci: szkoleń, wyjść, wyjazdów, warsztatów, spotkań sąsiedzkich – ciągła realizacja,
- działania w ramach Punktu Wsparcia Środowiskowego - ciągła realizacja,
- prowadzenie wolontariatu, utworzenie bazy danych osób potrzebujących pomocy i wolontariuszy –II - XII 2021 r.,
- udział w wydarzeniach kulturalnych – I - XII 2021 r.,
- zakończenie PAL – XII 2021 r.

Harmonogram ma charakter poglądowy i może ulec zmianie w zależności od rzeczywistych potrzeb, które będą pojawiać się w trakcie realizacji Programu.

VIII. PRZEWIDYWANE REZULTATY

Zakładane rezultaty PAL:

1. Integracja społeczności lokalnej i grup społecznych.

2. Wzrost jakości świadczonych usług środowiskowych.

3. Wzrost uczestnictwa w proponowanych zajęciach.

Produkty Programu:

- baza wolontariatu,
- zorganizowane spotkania,
- zorganizowane zajęcia edukacyjno - sportowo - kulturalne.

IX. REALIZATORZY

Realizatorem zadań jest:

- Gmina Mikołów,
- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Mikołowie, który przejmuje odpowiedzialność za realizację niniejszego Programu,
- w ramach współpracy planuje się włączenie w realizację założonych działań m.in.: jednostki organizacyjne Gminy Mikołów, a także organizacje pozarządowe, lokalnych przedsiębiorców, media, policję.

X. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA PROGRAMU

Działania realizowane w ramach Programu Aktywności Lokalnej będą finansowane ze:

- środków pochodzących z budżetu Gminy Mikołów,
- środków pochodzących ze źródeł zewnętrznych,
- środków własnych podmiotów zaangażowanych w działania w ramach Programu.

XI. SPOSOBY MONITOROWANIA I EWALUACJI PROGRAMU

Monitoring i ewaluacja będą prowadzone na bieżąco przez osoby zajmujące się bezpośrednio realizacją Programu. Celem monitoringu będzie: pomiar osiągniętego postępu w Programie, wskazanie ewentualnych działań korygujących. W razie wystąpienia konieczności wprowadzone zmiany będą dotyczyć metod i sposobów pracy, aby zakładane rezultaty zostały osiągnięte. Po zakończeniu realizacji PAL zostanie dokonana ocena i podsumowanie efektywności w postaci raportu końcowego.

„Razem dla siebie – edycja 2021”

Spis treści

- I. WPROWADZENIE**
- II. GŁÓWNE ZAŁOŻENIA PROGRAMU AKTYWNOŚCI LOKALNEJ**
- III. CELE PROGRAMU AKTYWNOŚCI LOKALNEJ ORAZ KIERUNKI DZIAŁAŃ**
- IV. ODBIORCY PROGRAMU**
- V. SPOSÓB I METODY PRACY WYKORZYSTYWANE DO REALIZACJI PROGRAMU**
- VI. OPIS PLANOWANYCH DZIAŁAŃ**
- VII. CZAS TRWANIA PROGRAMU I HARMONOGRAM REALIZACJI POSZCZEGÓLNYCH DZIAŁAŃ**
- VIII. PRZEWIDYWANE REZULTATY**
- IX. REALIZATORZY**
- X. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA PROGRAMU**
- XI. SPOSOBY MONITOROWANIA I EWALUACJI PROGRAMU**

I. WPROWADZENIE

Prezentowany Program jest zgodny z Programem Aktywności Lokalnej w Gminie Mikołów na lata 2021 – 2025, jego głównymi założeniami oraz prezentowanymi dokumentami.

Program skierowany będzie dla mieszkańców ulicy Młyńskiej, którzy zostaną objęci działaniami o charakterze aktywizującym, integracyjnym. Obecny Program będzie kontynuacją działań podjętych w roku 2017, 2018, 2019 i 2020, kiedy to na podstawie uchwalonych Programów Aktywności Lokalnej dla Gminy Mikołów pod tytułem „Razem dla siebie” mieszkańcy ulicy Młyńskiej zostali poddani zmianom o charakterze społecznym.

II. GŁÓWNE ZAŁOŻENIA PROGRAMU AKTYWNOŚCI LOKALNEJ

Program jest odpowiedzią na potrzebę integracji wspólnot, środowisk lokalnych. Działania podejmowane w ramach PAL na rzecz ulicy Młyńskiej realizowane będą przy zaangażowaniu i współpracy mieszkańców, organizacji pozarządowych, prywatnych przedsiębiorców, instytucji miejskich. Służycy mają dalszemu rozwojowi środowiska lokalnego, wzmocnieniu podmiotowości mieszkańców, wspólnoty, zmiany postrzegania społecznego. Działania w PAL podejmowane będą w oparciu o pracę indywidualną z jednostką czy rodziną, ale także prowadzenie grupowych form pracy socjalnej i pracy z całą społecznością. Priorytetem prowadzonych działań będzie: inicjowanie środowiska lokalnego, wspieranie i reintegracja rodziny, budowa partnerstw opartych na zaufaniu i solidarności, podniesienie poziomu funkcjonowania społecznego rodzin uczestników jak i ich otoczenia. Zakłada się realizowanie działań służących rozwojowi społeczno – zawodowemu uczestników, a co za tym idzie podniesienie poziomu i jakości ich życia. Warto zaznaczyć, że ulica Młyńska, na terenie której realizowany jest PAL, to duże skupisko ludzi, w tym ludzi korzystających z różnych form wsparcia oferowanego przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej. W roku 2020, w okresie od stycznia do września, pomocą społeczną objęte były 44 rodziny co się przekłada na 59 osób w tych rodzinach. Do dominujących problemów na tym obszarze należały m.in. długotrwała lub ciężka choroba, niepełnosprawność i ubóstwo. Ponadto w analogicznym okresie rodziny z tego rejonu złożyły m.in. 24 wnioski o świadczenia rodzinne, 10 wniosków o przyznanie funduszu alimentacyjnego oraz 80 wniosków dotyczących świadczenia „Dobry Start”.

Dane statystyczne Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Mikołowie wskazują, iż na terenie ulicy Młyńskiej jest wiele osób samotnie gospodarujących (a wśród nich również osoby dotychczas niekorzystające z pomocy MOPS), dla których działania w ramach Programu mogą stanowić realną szansę na polepszenie jakości życia czy poradzenie sobie ze swoimi problemami.

Po okresie czteroletniej realizacji Programu widoczne są zmiany społeczne przejawiające się w zwiększeniu wiary we własne siły, zwiększeniu poczucia współdecydowania, aktywności grupowej czy wzajemnej pomocy wśród mieszkańców. W ramach prowadzonych działań: podłączono mieszkańców do sieci kanalizacyjnej oraz dokonano utwardzenia terenu i ogrodzenia ogródków wokół nieruchomości wraz z nasadzeniami roślin ozdobnych, dokonano uprzątnięcia terenu oraz wybudowania małej architektury, dzięki której mieszkańcy mogą spotkać się wspólnie celem integracji. Zorganizowano grupę samopomocy wśród mieszkańców, w ramach której mieszkańcy pomagają sobie nawzajem oraz na bieżąco informują o występujących problemach osoby pracujące w ramach PAL. Ponadto cyklicznie odbywały się spotkania społeczności oraz praca indywidualna z uczestnikami. Uruchomiono Punkt Wsparcia Środowiskowego, w ramach którego uczestnicy Programu mieli możliwość spotkań z pracownikiem socjalnym, administratorem budynku, lekarzem, terapeutą uzależnień. Prowadzona była też praca indywidualna i grupowa mająca na celu podniesienie motywacji uczestników, wzmocnienie zachowań pozytywnych oraz niwelowanie negatywnego wpływu środowiska. Utworzono również grupy warsztatowe, w ramach których mieszkańcy mogli zadbać o przestrzeń wspólną, upiększyć otoczenie czy własnoręcznie wykonać drobne przedmioty, ozdoby czy pamiątki.

Zakłada się dalszą kontynuację działań:

- wzbogacenie oferty spędzania czasu wolnego dla uczestników oraz ich rodzin,
- nawiązanie współpracy poszczególnych podmiotów i instytucji w rozwiązywaniu lokalnych problemów,
- pracę wychowawczą i edukacyjną z rodzinami np. warsztaty, samopomoc, zajęcia sportowe,
- wsparcie działań animacyjnych, aktywizujących społeczność,
- zaangażowanie władz w poprawę standardu życia mieszkańców,
- wzmocnienie aktywizacji zawodowej mieszkańców,

- wsparcie dzieci i młodzieży.

Planuje się również ukierunkowania działań w szczególności na:

- identyfikację czynników stanowiących elementy scalające lokalną społeczność będącą otoczeniem uczestników Programu oraz wykorzystanie zidentyfikowanych czynników w budowaniu wspólnoty lokalnej w ramach pracy wybraną metodą, w tym zastosowanie rodzaju coachingu grupowego dla społeczności,
- prowadzenie działań animacyjnych przełamujących anonimowość, brak relacji sąsiedzkich i wycofanie z życia lokalnej społeczności,
- prowadzenie treningów grupowych dla przedstawicieli lokalnych społeczności, ukierunkowanych na radzenie sobie z trudnymi emocjami wynikającymi z relacji środowiskowych (różnice kulturowe, konflikty sąsiedzkie, zagrożenia zewnętrzne dla lokalnych społeczności – nielegalne zwożenie śmieci, smog, niechciane sąsiedztwo i innych specyficznych dla otoczenia uczestników Programu),
- wzmacnianie lokalnych liderów oraz ewentualne wyłonienie nowych celem pełnienia roli przedstawiciela (rzecznika) lokalnej społeczności, wzmacnianie jego kompetencji,
- promocja zdrowia i zachowań prozdrowotnych.

III. CELE PROGRAMU AKTYWNOŚCI LOKALNEJ ORAZ KIERUNKI DZIAŁAŃ

Celem głównym niniejszego Programu Aktywności Lokalnej jest dalsze aktywizowanie społeczności lokalnej oraz poprawa jakości życia mieszkańców ulicy Młyńskiej, ze szczególnym uwzględnieniem środowisk zagrożonych wykluczeniem społecznym w każdej sferze życia społecznego. Działania zakładają kompleksowe wsparcie i reintegrację rodzin, budowanie środowiska lokalnego opartego na solidarności, wzajemności i zaufaniu.

Cele szczegółowe:

- zmniejszenie barier psychologiczno - społecznych przyczyniających się do izolacji społeczno – zawodowej wśród uczestników PAL,
- zwiększenie ilości interakcji społecznych w lokalnych społecznościach,
- poprawa jakości życia i zwiększenie możliwości udziału w życiu społecznym rodzin, osób samotnie gospodarujących, osób starszych i niepełnosprawnych,
- podniesienie samooceny, zwiększenie motywacji społecznej i zawodowej,
- kontynuacja wspólnych działań i rozwój partnerskich relacji w środowisku poprzez budowanie koalicji przedstawicieli różnych instytucji, organizacji i mieszkańców na rzecz społeczności lokalnej ul. Młyńskiej,
- wsparcie postaw obywatelskich poprzez promocję działań prospołecznych, dostęp do informacji, kultury i wiedzy,
- dążenie do dalszych zmian wizerunku ulicy i jego mieszkańców przy aktywnym współudziale tychże mieszkańców,
- zwiększenie kompetencji społecznych i życiowych uczestników Programu,
- promocja trzeźwego stylu życia poprzez ukazanie pozytywnych form spędzania czasu wolnego oraz udzielanie wsparcia w podejmowaniu działań na rzecz poprawy swojej sytuacji oraz swojego otoczenia m.in. poprzez ograniczenie wpływu negatywnych czynników oraz wzmocnienie czynników pozytywnych budujących odpowiedzialną wspólnotę,
- utrwalenie i poszerzenie pozytywnych relacji środowiskowych wywierających wpływ na lokalne normy zachowania sąsiedzkiego.

Kierunki działań poprzez, które będą realizowane cele Programu:

- organizowanie poszczególnych form wsparcia dla wszystkich uczestników PAL,
- promowanie i wspieranie projektów realizowanych w partnerstwie, aktywizujących i integrujących społeczność,
- wspieranie lokalnych inicjatyw mieszkańców,

- zwiększenie gotowości mieszkańców do podejmowania aktywności w zakresie rozwiązywania własnych problemów,
- zmiana stereotypowego myślenia, na temat problemów społecznych np.: ubóstwa, bezrobocia, niepełnosprawności i zapobieganie procesowi stygmatyzowania tzw. pochodzenia „z trudnego środowiska”,
- wspieranie działań aktywizujących rodziny wieloproblemowe, osoby samotnie gospodarujące, starsze, niepełnosprawne,
- promocja zdrowego stylu życia oraz zapobieganie uzależnieniom wśród mieszkańców,
- rozwój osobistych umiejętności, zdolności umożliwiające wszechstronny rozwój człowieka niezależnie od wieku, płci, stanu zdrowia, sytuacji rodzinnej i ekonomicznej,
- inne wynikające z aktualnych potrzeb osób i rodzin będące w zgodzie z celami Programu.

IV. ODBIORCY PROGRAMU

Program skierowany jest do osób zamieszkujących ulicę Młyńską i ich otoczenia.

V. SPOSÓB I METODY PRACY WYKORZYSTYWANE DO REALIZACJI PROGRAMU

W ramach Programu przewiduje się stosowanie następujących metod, o których mowa w załączniku nr 1 do uchwały:

- środowiskowej pracy socjalnej,
- działań o charakterze środowiskowym ,
- metody Centrum Aktywności Lokalnej.

Narzędzia, które w szczególności będą przewidziane do wykorzystania do realizacji programu:

- animacja – która polega na ożywianiu, pobudzaniu do działania mieszkańców, którzy tworzą daną społeczność,
- tworzenie grup samopomocowych – aktywne działania skierowane na wspólne pokonywanie problemów, które bezpośrednio dotyczą odbiorców programu oraz ich otoczenia,
- wolontariat – zwiększenie aktywności obywatelskiej, wyzwolenie chęci do działania ochotniczego,
- partnerstwo lokalne – zaspokajanie potrzeb społeczności w oparciu o własny potencjał, budowanie szerokiej sieci współpracy pomiędzy lokalnymi podmiotami i mieszkańcami,
- kampanie społeczne – działania skierowane o określonej grupy docelowej, celem których jest wzrost wiedzy, zmiana zachowania wobec określonego problemu społecznego.

VI. OPIS PLANOWANYCH DZIAŁAŃ

W ramach Programu Aktywności Lokalnej przewiduje się organizowanie społeczności lokalnej w szczególności poprzez:

- stałe konsultacje z mieszkańcami oraz przeprowadzanie badań potrzeb i zasobów środowiska,
- odbudowanie więzi z innymi ludźmi poprzez uaktywnianie społeczne i podejmowanie roli animatora społecznego,
- realizowanie działań przy zaangażowaniu mieszkańców, w odpowiedzi na ich potrzeby, oczekiwania,
- oparcie działań na wolontariacie, który pozwala na poszerzenie zakresu usług,
- poradnictwo, edukację,
- prowadzenie zajęć, warsztatów, szkoleń,
- prace remontowe,
- inicjowanie udziału mieszkańców w spotkaniach o charakterze integracyjnym, edukacyjnym, kulturalnym, sportowym,
- wspieranie więzi międzypokoleniowych z wykorzystaniem potencjału osób starszych,
- promowanie działań prorodzinnych tj. zminimalizowanie dysfunkcji w rodzinie,
- inne działania zgodne z celami Programu wynikające z uzasadnionych potrzeb uczestników.

Program ma charakter otwarty. Na podstawie analizy potrzeb występujących w środowisku lokalnym charakter i sposób działań będzie dostosowywany do zmian zachodzących w społeczności objętej działaniami.

VII. CZAS TRWANIA PROGRAMU I HARMONOGRAM REALIZACJI POSZCZEGÓLNYCH DZIAŁAŃ

Program będzie realizowany w okresie od stycznia 2021 do grudnia 2021 roku.

Planowany harmonogram realizacji poszczególnych form wsparcia w ramach PAL przedstawia się następująco:

- działania organizacyjne – pierwszy kwartał 2021 r.,
- rekrutacja uczestników – ciągła realizacja związana z otwartością na nowych uczestników,
- ustalenie z uczestnikami Programu priorytetów realizacji PAL na rok 2021 – pierwszy kwartał 2021 r,
- wspieranie animatorów lokalnych – ciągła realizacja,
- grupa wsparcia (budowanie społeczności) – ciągła realizacja,
- indywidualne spotkania i konsultacje – ciągła realizacja,
- organizacja warsztatów – ciągła realizacja,
- dalsze działanie Punktu Wsparcia Środowiskowego (dyżur w szczególności: pracownika socjalnego, pedagoga, coacha, pracownika ZGL)– ciągła realizacja,
- spotkania grup samopomocy – ciągła realizacja,
- udział w wydarzeniach kulturalnych – ciągła realizacja,
  - „Święto Abisynii” – drugi lub trzeci kwartał 2021 r.,
- wyjazdy informacyjno – szkoleniowe – od drugiego kwartału 2021 r.,
- zakończenie Programu – grudzień 2021 r.

VIII. PRZEWIDYWANE REZULTATY

Zakładane rezultaty PAL:

1. Integracja społeczności lokalnej i grup społecznych.
2. Podniesienie samooceny uczestników programu.
3. Nabycie przez uczestników umiejętności społecznych.
4. Podwyższenie jakości realizowanych działań środowiskowych.
5. Skuteczniejsze i efektywniejsze wykorzystanie istniejących zasobów.

Produkty Programu:

- zorganizowane spotkania,
- zorganizowane warsztaty,
- zorganizowane grupy wsparcia,
- zorganizowane zajęcia edukacyjno – wspierające.

IX. REALIZATORZY

Realizatorem zadań jest:

- Gmina Mikołów,
- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Mikołowie, który przejmuje odpowiedzialność za realizację niniejszego Programu.
- w ramach współpracy planuje się włączenie w realizację założonych działań m.in.: jednostki organizacyjne Gminy Mikołów, a także organizacje pozarządowe, lokalnych przedsiębiorców, media, policję.

X. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA PROGRAMU

Działania realizowane w ramach Programu Aktywności Lokalnej będą finansowane ze:

- środków pochodzących z budżetu Gminy Mikołów,
- środków pochodzących ze źródeł zewnętrznych,
- środków własnych podmiotów zaangażowanych w działania w ramach Programu.

XI. SPOSOBY MONITOROWANIA I EWALUACJI PROGRAMU

Monitoring i ewaluacja będą prowadzone na bieżąco przez osoby zajmujące się bezpośrednio realizacją Programu. Celem monitoringu będzie pomiar osiągniętego postępu w PAL, wskazanie ewentualnych działań korygujących. W razie wystąpienia takiej konieczności wprowadzone będą zmiany dotyczące metod i sposobów pracy, aby zakładane rezultaty zostały osiągnięte. Po zakończeniu realizacji zostanie dokonana ocena i podsumowanie efektywności PAL w postaci raportu końcowego.

**„Program wsparcia społeczności lokalnych – Program Aktywności Lokalnej
na Rynku– edycja 2021”**

Spis treści

- I. WPROWADZENIE**
- II. GŁÓWNE ZAŁOŻENIA PROGRAMU AKTYWNOŚCI LOKALNEJ**
- III. CELE PROGRAMU AKTYWNOŚCI LOKALNEJ ORAZ KIERUNKI DZIAŁAŃ**
- IV. ODBIORCY PROGRAMU**
- V. SPOSÓB I METODY PRACY WYKORZYSTYWANE DO REALIZACJI PROGRAMU**
- VI. OPIS PLANOWANYCH DZIAŁAŃ**
- VII. CZAS TRWANIA PROGRAMU I HARMONOGRAM REALIZACJI POSZCZEGÓLNYCH DZIAŁAŃ**
- VIII. PRZEWIDYWANE REZULTATY**
- IX. REALIZATORZY**
- X. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA PROGRAMU**
- XI. SPOSOBY MONITOROWANIA I EWALUACJI PROGRAMU**

I. WPROWADZENIE

Prezentowany Program jest zgodny z Programem Aktywności Lokalnej w Gminie Mikołów na lata 2021 – 2025, jego głównymi założeniami oraz prezentowanymi dokumentami.

Program skierowany będzie dla mieszkańców Rynku i ich otoczenia, którzy zostaną objęci działaniami m.in. o charakterze społeczno – edukacyjnym, wsparciem reintegracji społeczno - zawodowej. Program Aktywności Lokalnej na Rynku jest elementem działań w ramach projektu pt. „Program wsparcia społeczności lokalnych” Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2014 – 2020, Oś Priorytetowa IX Włączenie społeczne, Działanie 9.1 Aktywna integracja, Poddziałanie 9.1.1. Wzmacnianie potencjału społeczno-zawodowego społeczności lokalnych – ZIT. Obszar interwencji niniejszego Programu skupia się wokół Rynku i jego okolic, który stanowi centrum życia społecznego tej części miasta.

II. GŁÓWNE ZAŁOŻENIA PROGRAMU AKTYWNOŚCI LOKALNEJ

Program Aktywności Lokalnej na Rynku jest odpowiedzią na cel główny projektu pt. „Program wsparcia społeczności lokalnych”: rozwój i wzmocnienie potencjału społecznego i zawodowego społeczności lokalnych, łagodzenie skutków ubóstwa poprzez pomoc najbardziej zagrożonym grupom społecznym oraz integracja mieszkańców zamieszkujących zdegradowane obszary Gminy Mikołów. W ramach powyższego zaistniała potrzeba wypracowania spójnego planu działania na rzecz społeczności zamieszkującej wsparty teren. Niezbędna jest pomoc, w szczególności tej części społeczności, która jest najbardziej zagrożona wykluczeniem społecznym oraz włączenie jej w proces decyzyjny. Koniecznym wydaje się realizowanie działań w Programie, których celem będzie podniesienie mobilizacji do działania dla wspólnego celu jakim jest wspólnota społeczna.

Według statystyk Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Mikołowie na okres od stycznia 2020 do września 2020 roku na obszarze działania PAL (Rynek oraz tereny przyległe) wsparcia w ramach systemu pomocy społecznej udzielono 63 rodzinom, w tym 130 osobom w tych rodzinach. W obszarze wsparcia zidentyfikowano występujące problemy społeczne: ubóstwo, długotrwała choroba, niepełnosprawność, bezradność w sprawach wychowawczych, wielodzietność, niezaradność życiowa, bezrobocie. W Dziale Świadczeń Rodzinnym i Alimentacyjnych w analogicznym okresie wpłynęły 44 wnioski w ramach Funduszu Alimentacyjnego, 128 wniosków o „Dobry Start”, 139 wniosków o świadczenia rodzinne oraz 25 wniosków o świadczenia wychowawcze.

Problemy mieszkańców są zróżnicowane pod kątem cech, kryteriów społecznych i wymagają działań, które przyczynią się do ich niwelowania bądź rozwiązania. Nawarstwienie problemów powoduje zaburzone funkcjonowanie mieszkańców w środowisku lokalnym. Niejednokrotnie trudna sytuacja osobista, liczne problemy dnia codziennego przekładają się na brak zaangażowania w lokalne życie społeczne. Ponadto w ostatnim okresie dokonano rewitalizacji na omawianym terenie, co miało wpływ na lokalną społeczność. Część osób zmieniła miejsce zamieszkania, pojawiły się nowe osoby/rodziny stąd też działania w ramach PAL mogą pomóc w ponownej konsolidacji społeczności lokalnej i zapobiec podziałom na "nowych" i "starych" mieszkańców. Działania podejmowane w ramach PAL na rzecz Rynku realizowane będą przy zaangażowaniu i współpracy mieszkańców, organizacji pozarządowych, prywatnych przedsiębiorców, instytucji. Służyć będą rozwojowi środowiska lokalnego, wzmocnieniu podmiotowości mieszkańców, wspólnoty, zmiany postrzegania społecznego. Priorytetem prowadzonych działań będzie: inicjowanie środowiska lokalnego, wspieranie i reintegracja rodziny, budowa partnerstw opartych na zaufaniu i solidarności, podniesienie poziomu funkcjonowania społecznego rodzin jak i ich otoczenia.

Prowadzone będą spotkania lokalnej społeczności w ramach Punktu Wsparcia Środowiskowego, będzie to miejsce spotkań animatora społecznego z mieszkańcami. Planuje się realizację działań społeczno – edukacyjnych, reintegracji społeczno - zawodowej. Działania będą wzajemnie się przenikać i uzupełniać, tak aby społeczność lokalna poczuła odpowiedzialność za samych siebie i wspólnotę jaką tworzą będąc członkami społeczności Rynku i jego okolic.

III. CELE PROGRAMU AKTYWNOŚCI LOKALNEJ ORAZ KIERUNKI DZIAŁAŃ

Program będzie realizowany na zasadach wspierających mieszkańców w ich samodzielności w dążeniu do poprawy jakości życia. Wdrażanie zaplanowanych zadań będzie odbywać się poprzez instrumenty na rzecz aktywnego uczestnictwa i zwiększania szans na społeczną integrację. Wsparcie świadczone będzie za pomocą kompleksowych, jak i zindywidualizowanych instrumentów aktywnej integracji we współpracy wielosektorowej. Dzięki realizacji PAL będzie możliwe dalsze wzmocnianie podmiotowości mieszkańców, stworzenie warunków rozwoju instytucji społeczeństwa obywatelskiego, zapewnienie równości szans

i niedyskryminacji oraz integracji społecznej. Ponadto społeczność, która po rewitalizacji została nieco rozproszona będzie miała możliwość ponownej integracji czy wzajemnego zapoznania się, co w konsekwencji może pozytywnie wpłynąć na jej funkcjonowanie.

Cele szczegółowe:

- promowanie postaw prospołecznych,
- podniesienie samooceny, zwiększenie motywacji społecznej, wzrost zainteresowania mieszkańców udziałem w życiu społecznym, podniesienie poziomu aktywności lokalnej mieszkańców,
- wyzwolenie kreatywności i inicjatywy społecznej,
- realizacja modelu działań środowiskowych opartych na współdziałaniu różnych instytucji oraz mieszkańców,
- zwiększenie kompetencji społecznych uczestników PAL poprzez wsparcie postaw obywatelskich,
- prowadzenie działań o charakterze społeczno – edukacyjnym, reintegracji społeczno - zawodowej,
- zdobycie i podniesienie kompetencji o charakterze zawodowym,
- zapobieganie marginalizacji osób/rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym,
- promocja zdrowego stylu życia.

Kierunki działań poprzez, które będą realizowane cele Programu:

- organizowanie poszczególnych form wsparcia dla wszystkich uczestników PAL,
- wspieranie i realizowanie projektów integrujących społeczność lokalną,
- działania w ramach Punktu Wsparcia Środowiskowego,
- prowadzenie działań reintegracji społeczno – zawodowej,
- udział mieszkańców w zajęciach z zakresu profilaktyki uzależnień, prowadzenia zdrowego stylu życia, spotkania ze specjalistami,
- wzrost osobistych umiejętności, zdolności umożliwiający wszechstronny rozwój człowieka niezależnie od wieku, płci, stanu zdrowia, sytuacji rodzinnej i ekonomicznej,
- prowadzenie działań samopomocowych,
- rozpowszechnienie idei wolontariatu,
- inne wynikające z aktualnych potrzeb osób i rodzin będące w zgodzie z celami Programu.

IV. ODBIORCY PROGRAMU

Program skierowany jest do osób i rodzin zamieszkujących Rynek oraz ich otoczenia.

V. SPOSÓB I METODY PRACY WYKORZYSTYWANE DO REALIZACJI PROGRAMU

W ramach programu przewiduje się stosowanie następujących metod, o których mowa w załączniku nr 1 do uchwały:

- środowiskowej pracy socjalnej,
- działań o charakterze środowiskowym,
- metody Centrum Aktywności Lokalnej,
- instrumentów aktywnej integracji.

Narzędzia, które w szczególności będą przewidziane do wykorzystania w trakcie realizacji Programu:

- animacja – polegająca na ożywianiu, pobudzaniu do działania mieszkańców, którzy tworzą daną społeczność, - tworzenie grup samopomocowych,
- aktywne działania skierowane na wspólne pokonywanie problemów, które bezpośrednio dotyczą odbiorców Programu oraz ich otoczenia,
- wolontariat – zwiększenie aktywności obywatelskiej, wyzwolenie chęci do działania ochotniczego,

- partnerstwo lokalne - zaspokajanie potrzeb społeczności w oparciu o własny potencjał, budowanie szerokiej sieci współpracy pomiędzy lokalnymi podmiotami i mieszkańcami,
- kampanie społeczne – działania skierowane do określonej grupy docelowej, celem których jest wzrost wiedzy, zmiana zachowania wobec określonego problemu społecznego.

VI. OPIS PLANOWANYCH DZIAŁAŃ

W ramach Programu Aktywności Lokalnej przewiduje się dalsze organizowanie społeczności lokalnej w szczególności poprzez:

- stałe konsultacje z mieszkańcami oraz przeprowadzanie badań potrzeb i zasobów środowiska,
- budowanie kapitału społecznego mieszkańców czyli odbudowanie ich więzi z innymi ludźmi poprzez uaktywnianie ich społecznie i podejmowanie przez nich roli animatora lokalnego,
- poradnictwo, edukacja mieszkańców,
- utworzenie grup remontowo – budowlanej i ogrodniczej w ramach reintegracji społeczno – zawodowej,
- prowadzenie grup samopomocy,
- organizowanie spotkań sąsiedzkich i wydarzeń o charakterze edukacyjnym, kulturalnym, sportowym,
- inne działania zgodne z celami Programu wynikające z uzasadnionych potrzeb.

Program ma charakter otwarty. Na podstawie analizy potrzeb występujących w środowisku lokalnym sposób działań będzie dostosowywany do zmian zachodzących w społeczności.

VII. CZAS TRWANIA PROGRAMU I HARMONOGRAM REALIZACJI POSZCZEGÓLNYCH DZIAŁAŃ

Program będzie realizowany w okresie od stycznia 2021 roku do grudnia 2021 roku.

Planowany harmonogram realizacji poszczególnych form wsparcia w ramach Programu przedstawia się następująco:

- praca z zakwalifikowanymi uczestnikami oraz ewentualna rekrutacja nowych uczestników (miejsce otwarte) – ciągła realizacja,
- działania w ramach Punktu Wsparcia Środowiskowego – styczeń 2021 – grudzień 2021,
- wsparcie animatorów lokalnych, prowadzenie animacji lokalnej – styczeń 2021 – grudzień 2021,
- praca socjalna z uczestnikami PAL – ciągła realizacja zgodnie z bieżącymi potrzebami,
- działania grupy samopomocy (budowanie społeczności) – styczeń 2021 – grudzień 2021,
- indywidualne spotkania i konsultacje – styczeń 2021 – grudzień 2021,
- organizacja działań w postaci: szkoleń, wyjść, wyjazdów, warsztatów, spotkań sąsiedzkich – styczeń 2021 – grudzień 2021,
- działania grupy remontowo - budowlanej i ogrodniczej – styczeń 2021 – grudzień 2021,

Harmonogram ma charakter poglądowy i może ulec zmianie w zależności od rzeczywistych potrzeb, które będą pojawiać się w trakcie realizacji Programu.

VIII. PRZEWIDYWANE REZULTATY

Zakładane rezultaty PAL:

1. Integracja społeczności lokalnej i grup społecznych.
2. Wzrost poczucia przynależności do danej społeczności.
3. Wzrost umiejętności społecznych przez uczestników Programu.
4. Wzrost jakości świadczonych usług środowiskowych.
5. Skuteczniejsze i efektywniejsze wykorzystanie istniejących zasobów.

IX. REALIZATORZY

Realizatorem zadań jest:

- Gmina Mikołów,

- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Mikołowie, który przejmuje odpowiedzialność za realizację niniejszego Programu,
- Centrum Integracji Społecznej w Mikołowie, które przejmuje odpowiedzialność za realizację wsparcia o charakterze reintegracji społeczno – zawodowej,
- w ramach współpracy planuje się włączenie w realizację założonych działań m.in.: jednostki organizacyjne Gminy Mikołów, a także organizacje pozarządowe, lokalnych przedsiębiorców, media, policję.

X. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA PROGRAMU

Działania realizowane w ramach Programu Aktywności Lokalnej będą finansowane ze:

- środków pochodzących z budżetu Gminy Mikołów,
- środków pochodzących ze źródeł zewnętrznych, w tym środków UE,
- środków własnych podmiotów zaangażowanych w działania w ramach Programu.

XI. SPOSOBY MONITOROWANIA I EWALUACJI PROGRAMU

Monitoring i ewaluacja będą prowadzone na bieżąco przez osoby zajmujące się bezpośrednio realizacją Programu. Celem monitoringu będzie: pomiar osiągniętego postępu w Programie, wskazanie ewentualnych działań korygujących. W razie wystąpienia konieczności wprowadzone zmiany będą dotyczyć metod i sposobów pracy, aby zakładane rezultaty zostały osiągnięte. Po zakończeniu realizacji PAL zostanie dokonana ocena i podsumowanie efektywności w postaci raportu końcowego.

UZASADNIENIE

Zgodnie z art. 110 ust. 10 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej Rada Gminy biorąc pod uwagę potrzeby w zakresie pomocy społecznej opracowuje i kieruje do wdrożenia lokalne programy pomocy społecznej.

Program Aktywności Lokalnej określa kierunki działań w zakresie aktywizacji lokalnej mieszkańców Gminy Mikołów. Program odpowiada na potrzebę integracji środowisk lokalnych. Podejmowane działania mają na celu wzmocnienie podmiotowości mieszkańców i ich wspólnot. Ponadto, kładzie nacisk na aspekt samopomocy tj. na wyzwoleniu i wykorzystywaniu wewnętrznych zasobów oraz kompetencji osób, grup oraz społeczności lokalnych przy wsparciu władz samorządowych.

Program odpowiada na potrzeby zgłoszone na podstawie art. 110 ust. 9 cytowanej wyżej ustawy przez Kierownika ośrodka pomocy społecznej, który to składa Radzie Gminy coroczne sprawozdanie z działalności ośrodka, oraz przedstawia potrzeby w zakresie pomocy społecznej.